

Література:

1. Дутчак М.В. Спорт для всіх в Україні : теорія і практика / М.В. Дутчак. – Київ : Олімпійська література, 2009. – 279 с.
2. Аспекти діяльності центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» / Жданова О., Чеховська Л., Грибовська І., Городній Н. // Вісник Прикарпатського університету. Серія : Фізична культура. – Івано-Франківськ, 2008. – Вип. 6. – С. 122–123.
3. Про затвердження Положення Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» : наказ Державного комітету України з питань фізичної і спорту від 29.05.2003, № 1366.

ОРГАНІЗАЦІЯ РУХУ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ» У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Лілія Кіріченко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Постановка проблеми. На сьогодні у суспільстві значно змінилася соціальна роль спорту. Стало очевидним, що обмеження рухової активності загрожує здоров'ю людей, тому фізична активність стала сприйматися як один з найважливіших інструментів у популяризації здорового способу життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз результатів ряду досліджень науковців зокрема, Гостева Г. (2000), Ісаєва А. (2002), Булатової М. (2007), переконує, що формування системи спорту для всіх є найефективнішим напрямом підвищення рівня рухової активності різних груп населення в Україні. У своїх роботах вчені з різних країн: Войнар Ю. (2000), Литвиненко С. (2002), Платонов В. (2006), Булатова М. (2007), підкреслюють, що провідною метою спорту для всіх є формування здорового способу життя, профілактика окремих захворювань, збереження та зміцнення здоров'я, покращення якості життя. Дутчак М. (2012) у своїх працях, розглядав спорт для всіх як підсистему системи більш високого порядку – здорового способу життя.

Мета дослідження: проаналізувати та узагальнити дані літературних та документально-інформаційних джерел, щодо стану і проблем функціонування руху «Спорт для всіх» у Сумській області. У ході дослідження був використаний метод аналізу та узагальнення документальних матеріалів.

Результати дослідження та їх обговорення. У наукових дослідженнях останнього десятиріччя [1, 2] зазначається, що формування міжнародного руху «Спорт для всіх» розпочалося в Європі. У 1966 році Європейською Радою було ухвалено концепцію розвитку спорту, фізичного виховання і рекреації на природі і включено її в свою культурну програму. Девізом цієї концепції стали слова «Спорт для всіх», а метою – залучення якомога більшої кількості населення різних країн до систематичних занять фізичними вправами для оздоровлення та активного відпочинку [5].

У Європейській Хартії «Спорт для всіх» (1976 р.) визначено цілі та засоби організації руху, напрями діяльності урядових і неурядових організацій, визнано право кожної людини на заняття спортом [3].

У колишньому Радянському Союзі фізкультурно-оздоровча робота і робота з розвитку масового спорту носила здебільшого формальний характер і тільки у 1990 році була утворена асоціація «Спорт для всіх». [3]. На сьогодні Україна є членом Європейської конфедерації «Спорт і здоров'я» і прагне стати повноправним членом Європейського Союзу, тому останнім часом особлива увага приділяється в ній руху «Спорт для всіх». У Законі України про фізичну культуру і спорт дано наступне визначення масового спорту: «масовий спорт (спорт для всіх) – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей під час їх дозвілля для зміцнення здоров'я» [3]. На думку М. Дутчак (2007) суть поняття «спорт для всіх» полягає у наступному: «спорт для всіх – це самостійне соціальне явище, що полягає у регулярному використанні різними групами населення під час дозвілля доступних видів організованої рухової активності середньої інтенсивності та належного обсягу у формальних та/або неформальних групах, самостійно з метою відновлення працездатності, збереження здоров'я та покращання якості життя людини» [2].

Аналізуючи інформацію з інтернет-сайту Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» можна у повній мірі скласти уявлення про реальний стан мережі центрів і перспективи її подальшого розвитку та діяльності у Сумській області. На 2014 рік заплановано утворення центрів у 18 містах області, але на сьогодні вони існують лише у 9, що складає 50% від запланованої кількості і жодного центру не створено у районах міста Суми.

Аналіз доступної інформації про діяльність обласного та міського центрів фізичного здоров'я населення свідчить про те, що на сьогодні існує ряд факторів, які уповільнюють розвиток фізичної культури населення Сумської області. Поміж багатьох факторів слід виділити наступні: фінансове сприяння розвитку спорту держави відбувається не в повній мірі, на сьогодні фактично відсутні сучасні спортивні споруди для потреб спорту вищих досягнень; неоднаковий розвиток інфраструктури спорту в різних місцевостях (обласний центр, районні міста, села) впливає на можливість молоді займатися у різноманітних спортивних секціях і клубах; швидкий розвиток інформаційних і технічних технологій, широке їх використання у побуті призводить до пасивного спостереження за спортивними подіями, замість активних занять спортом; відсутня активна пропаганда занять спортом у засобах масової інформації, більшість інформації про спорт у ЗМІ – це повідомлення про результати різних спортивних змагань [5].

Починаючи з 2001 року у Сумській області була проведена робота по переоснащенню спортивної матеріально-технічної бази навчальних і спеціалізованих спортивних закладів. У Сумах були введені в експлуатацію стадіон «Ювілейний» і легкоатлетичний манеж, проведено реконструкцію лижної бази олімпійської підготовки «Динамо», стадіону «Локомотив» дитячо-юнацької спортивної школи М. Мамішвілі і спортивного залу та приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять ДЮСШ «Старт» у місті Конотоп, відремонтовано борцівський зал Роменської ДЮСШ. На сьогодні у Сумській області діють 519 спортивних клубів у навчальних закладах, в яких до фізкультурно-оздоровчої роботи залучено понад 46,3 тис. осіб [5]. Створено центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» у містах Ромни та Охтирка, а також забезпечено роботу обласного та міських центрів у містах: Суми, Глухів, Лебедин, Конотоп, Кролевець, Шостка і районного Білопільського центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» та обласного центру з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт». Продовжується робота із переоснащення спортивної матеріально-технічної бази загальноосвітніх навчальних закладів. [5].

У період з квітня по грудень 2014 року була підготовлена Стратегія розвитку Сумської області на період до 2020 р., яка забезпечує системний та комплексний підхід з метою ефективного використання наявного потенціалу

для подолання проблем, що перешкоджають розвитку області. Планується реалізувати Стратегію у два етапи: 2015–2017 р. р., і 2018–2020 р. р. Перший етап передбачений у Плані реалізації Стратегії на 2015–2017 р. р., який відображає комплекс програм і проектів спрямованих на досягнення стратегічних цілей. План реалізації стосується всієї Сумської області. Однією із важливих стратегічних цілей і відповідно програм Плану реалізації Стратегії є «Розвиток людського капіталу», яка спрямована на формування здорового способу життя всіх груп населення. Реалізація цієї програми сприятиме залученню всіх верств населення до фізичної культури і спорту, створенню спортивної бази у 10 громадах. Показниками виконання цієї програми мають бути збільшення питомої ваги дітей, які займаються у спортивних секціях, а також кількості створених об'єктів інфраструктури для формування здорового способу життя (спортивних майданчиків, стадіонів, гуртків тощо) [6].

Висновки: Аналіз науково-методичної літератури, а також довідково-інформаційних документів які висвітлюють реальний стан мережі центрів фізичного здоров'я «Спорт для всіх» і перспективи її подальшого розвитку та діяльності у Сумській області, виявив низку проблем, які необхідно вирішувати для покращення організації фізкультурно-оздоровчої роботи у центрах. Фінансування державою заходів розвитку спорту відбувається не в повній мірі; потреби спорту вищих досягнень у сучасних спортивних спорудах задовольняються в недостатньому обсязі; нерівномірний розвиток інфраструктури спорту в містах і селах впливає на можливість населення займатися фізкультурно-оздоровчою роботою. В наслідок швидкого розвитку інформаційних технологій, більшість населення надає перевагу пасивному спостереженню за спортивними подіями, а ніж заняттям спортом; відсутня активна пропаганда заняттям спортом у засобах масової інформації. Проведене дослідження показало, що не зважаючи на кількість проблем, які потребують вирішення, на сьогодні у Сумській області створено сприятливі умови для подальшого розвитку центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», зокрема за останні роки проведена велика робота із перенадання спортивної матеріально-технічної бази як загальноосвітніх навчальних, так і спеціалізованих спортивних закладів, продовжується робота по забезпеченню проведення фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів як серед міського, так і серед сільського населення та людей з вадами здо-

ров'я. У подальших дослідження передбачається вивчення інших проблем функціонування і розвитку руху «Спорт для всіх» у Сумській області та інших регіонах України.

Література:

1. Булатова М. Фитнес и двигательная активность: проблемы и пути решения / Мария Булатова // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 1. – С. 3–7.
2. Дутчак М. Генезис и сущность спорта для всех: теоретико-методологический анализ / Мирослав Дутчак // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта : науч. моногр. / под ред. С. С. Ермакова. – Харьков, 2007. – № 11. – С. 38–45.
3. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» № 3809-ХІІ від 24.12.93 із змінами, внесеними згідно із Законом № 453-VIII від 19.05.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
4. Молодіжна соціально-економічна гра Сумщини «Моя Сумщина» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/My-Sumy/1571_01_02.pdf
5. План заходів з реалізації стратегії розвитку Сумської області на період 2015–2017 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Ffir.minregion.gov.ua%2Ffoto%2Fupload%2FROP_Sumska%2520oblast_2015-2017_UKR_12.03.2015.docx&name=ROP_Sumska%20oblast_2015-2017_UKR_12.03.2015.docx&lang=uk&c=56d2e2600df2

УЧАСТЬ СПОРТИВНИХ ВОЛОНТЕРІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

Ірина Петренко¹, Аліна Помазан²

¹Харківська державна академія фізичної культури

²Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту, Харківської міської ради,

Постановка проблеми. Головною рисою економіки під впливом глобалізації стає конкуренція між країнами за якість життя, що забезпечує формування та розвиток людського капіталу та визначає позиції країни на міжнародній арені, тому збереження та зміцнення здоров'я людини є головною метою любого демократичного суспільства. Але, нажаль, в Україні спостерігається тенденція до погіршення стану здоров'я населення. В Концепції